

ĐẲNG CẤP CỦA SỰ HIỂU BIẾT

N. CƯỜNG

Nhiều người vẫn thường cho rằng một trong những kỳ quan độc nhất vô nhị của vũ trụ này chính là Con Người. Nếu thật sự đúng vậy, thì sự hiểu biết của con người có thể được ví như là phép lạ. Không ai dám phủ nhận điều đó. Bởi vì con người là giống vật duy nhất có thể tự tìm hiểu một cách chi tiết về chính bản thân mình. Dù sao, vấn nạn vẫn làm các nhà học giả thắc mắc là liệu sự hiểu biết của con người có một giới hạn nào đó, hay sẽ tiếp tục phát triển tới mức độ có thể đoạt quyền tạo hóa? Ý tưởng trên, nếu có, đã bị bài bác một cách mạnh mẽ không những từ các nhóm triết gia thuộc phái hữu thần, mà còn bị hoài nghi ngay cả ở phái vô thần nữa. Họ cho rằng sự hiểu biết của con người dù có đi đến đâu nữa cũng vẫn là của con người, mà đã là con người thì đừng bao giờ có ý tưởng so sánh với các đấng thiêng liêng, hay nói chung là Thượng Đế.

Từ đó, trước vấn đề của sự hiểu biết, không ai là không tự cảm thấy mình nhỏ bé. Dù cho có kiêu hãnh như thế nào, rồi cũng có lúc sẽ tự nghĩ rằng sự hiểu biết của mình giống như những hạt cát trong sa mạc mênh mông của kiến thức nhân loại. "Sông sâu khó mấy dễ dò, đồ ai lấy thước mà đo lòng người". Lòng người đã khó đo thì chắc sự hiểu biết còn khó hơn nữa.

Nghĩ cho cùng, làm sao đem cái hữu hạn để đo lường cái vô hạn. Điều mà chúng ta không thể làm được. Chịu thua?!! Chưa chắc!... Hãy thử lập luận như sau: "Nếu không thể tìm cái tuyệt đối của vô hạn, thì tại sao chúng ta không thử tìm cái tương đối của

hữu hạn trước (?)." Lấy một thí dụ để minh chứng cho ý tưởng trên là bài toán về đo đạc mà giới AHCC hẳn đã thuộc lòng. Dùng hai điểm AB đã biết, cộng thêm cái máy nhẩm thì có thể tính được khoảng cách của hai điểm CD mà không cần phải lại tận nơi để đo. (Phương pháp này còn được áp dụng để đo khoảng cách hay kích thước của các hành tinh xa xôi trong vũ trụ).

Trên cũng là điểm khích lệ cho người viết mạo muội trình bày những suy nghĩ của mình về sự hiểu biết trong bài thảo luận này. Hy vọng là trong giới AHCC không những sẽ đóng góp ý kiến phê bình hữu ích, mà còn có một sự thông cảm nếu có gì còn thiếu sót. Sau hết, người viết cũng thành thật ghi nhận một phần ý tưởng trong bài là do từ một số anh em khóa 14 (71-75) thảo luận chơi ở quán cà phê chị Bé sau lưng trường vào những ngày u ám của lịch sử miền Nam Việt Nam. Người viết cũng xin ghi nhận riêng sự đóng góp ý kiến đặc biệt của AH Nguyễn Minh Dũng từ San Francisco.

Thế giới của sự hiểu biết thường chia ra làm ba loại gồm hiểu nhiều, hiểu rộng, và hiểu sâu (chữ 'biết' được bỏ để tranh sự dài dòng). Nếu có trùng hợp thì cũng là tự nhiên, sự liên hệ giữa ba trục X, Y, và Z trong khoa hình học không gian và ba loại hiểu biết trên. Dĩ nhiên, X nhiều, Y rộng, và Z sâu. Lấy một thí dụ đơn giản để dẫn chứng như sau:

(Xem tiếp trang 24)

ĐẲNG CẤP CỦA...

(Tiếp theo trang 24)

Cấp 2: Tới đây thì sự hiểu biết do sách vở và học đường nhường bước cho kinh nghiệm sống dẫn dắt. Cuộc đời thăng trầm khi lên khi xuống tựa như “Bất phong trần phải phong trần, cho thanh cao mới được phần thanh cao” mà truyện Kiều đã mô tả. Sự hiểu biết của một cá nhân từ đó đưa đến nhận định dè dặt hơn, không còn chỉ giới hạn trong việc đúng hay sai nữa. Ở đây, đúng chưa hẳn là tốt mà sai cũng chưa hẳn là dở. Trong cái may có cái rủi, hay ngược lại. Tổng quát hơn, cái nhìn về đúng hay sai ở đẳng cấp này chỉ có một giá trị tương đối. Câu chuyện “Tái ông mất ngựa” có thể tiêu biểu cho sự hiểu biết này.

Để đạt tới trình độ hiểu biết này, chậm lắm là vào khoảng tuổi năm mươi. Thế cũng gọi là tạm đủ cho hành trang của một đời người đối với đa số đám đông bình thường.

Cấp 3: Sự hiểu biết ở đây trở thành một nghệ thuật của trí tuệ. Thử tưởng tượng trong truyện võ hiệp, một kiếm khách tài ba sử dụng cây kiếm biến hóa khôn lường như thế nào, thì đẳng cấp này xử dụng sự hiểu biết như vậy. Khi thì đúng, khi thì sai, tùy vào cả không gian lẫn thời gian. Với không gian, đúng là đúng với ai? Đúng với mình chưa hẳn là đúng với người. Sai với xã hội này chưa chắc là sai với xã hội kia. Với thời gian, nếu thay đổi lời nói, tốt hôm nay biết đâu ngày mai lại xấu, rồi một vài năm sau lại tốt. Xa hơn nữa là giới hạn và cường độ của sự việc. Đúng bao nhiêu? sai bao nhiêu? ở khía cạnh nào của vấn đề. Tóm lại, sự hiểu biết ở đẳng cấp này thường vượt qua khỏi cái ‘tôi’ của mình, và dĩ nhiên là ít bị lệ thuộc vào những tình cảm riêng tư.

Để đạt tới trình độ này đòi hỏi con người phải tu học nhiều. Những ngày nghiền ngẫm sự việc, những đêm thao thức suy tư mới mong lĩnh hội được sự hiểu biết như trên. Nó không đến một cách tự nhiên qua kinh nghiệm đời hay do sách vở. Và chắc là cũng không do từ tuổi tác mà ra.

Chỉ một thiểu số nào đó đạt tới trình độ này. Điển hình có thể là các nhà lãnh đạo tài ba, các học giả uyên bác, hay các tu sĩ ở các tôn giáo mà sự tu học đã đạt tới mức tu chứng được. (Danh từ về Thiền học còn gọi là ‘Ngộ’)

Cá nhân nào đạt tới trình độ này thường chọn con đường xa lánh thế gian (hay ở ẩn) càng nhiều càng hay, nếu không có được một quyền lực hay uy tín lớn che chở. Lý do là vì họ rất dễ bị đám đông hiểu nhầm về thái độ, cũng như tư tưởng lẫn hành động. Kể đến,

họ cũng chẳng làm được gì hơn vì lời nói của họ có được mấy ai hiểu mà nghe theo (!). Lịch sử thế giới cho thấy có những nhân vật lỗi lạc bị chết oan, hay nặng nề hơn là chịu nhục hình, mả mai bất tận của thế gian, chỉ vì sự hiểu biết của họ đi trước quá sớm.

Dù cố tránh đề cập hay phê bình đến những nhân vật sử trong quá khứ cũng như hiện tại, người viết không khỏi liên tưởng đến Đặng Tiểu Bình ở Trung Hoa. Sau hai lần bị thất sủng, kể cả bị dắt đi đấu tố ở ngoài đường phố, nếu không có sự may mắn nào đó thì câu nói sau đây của ông đã không có cơ hội để được thế giới nhắc tới: “Vấn đề không phải con mèo đen hay trắng, mà là con mèo bắt được chuột.”

Cấp 4: Sự hiểu biết được thăng hoa đến một trạng thái giải thoát khỏi những ràng buộc của chính nó. Biên giới giữa đúng và sai thiện và ác không còn nữa. Thế giới của suy nghĩ nhị nguyên trở lại thành nhất nguyên. Cá nhân nào đạt tới trình độ này còn có thể được coi như là ‘Thánh’, vì họ có thể dùng sức mạnh tâm linh để điều khiển và chế ngự thế xác theo ý muốn. Đây cũng là giới hạn cuối cùng của sự hiểu biết có liên hệ với con người.

Ngoài ra, nếu có một đẳng cấp hiểu biết nào cao hơn như ở vào các bậc 5, 6,... n., thì có lẽ nó sẽ ở vào trong một thế giới nào khác (!?)

Trừ sự hiểu biết ở cấp “0” và “4” có thể coi như không có gì đáng nói, bởi một bên thì không biết gì cả, còn một bên thì quá siêu nên trở thành bất khả luận (miễn bàn), ba trình độ hiểu biết còn lại chính là đầu mối của mọi chuyện trên thế gian này. Cùng một hành động giống nhau, nhưng vì suy nghĩ khác nên mới đưa đến bao cảnh đoạn trường ai có qua cầu mới hay! Dù sao, có những dữ kiện mà với sự bén nhạy của trực giác từ người ngoại cuộc, ta có thể phỏng chừng trình độ hiểu biết của ai đó một cách tương đối. (Xin lặp lại: ‘Một cách tương đối’). Lấy câu chuyện thí dụ về công tác từ thiện giúp gia đình ông X mới tỵ nạn qua Mỹ. Phần đóng góp ý kiến như sau:

(Xem tiếp trang 50)

HÃY YÊU ĐỜI

NGUYỄN THI

*Đời là cuộc hành trình về huyết mộ
Cuối con đường nằm xuống phủi tay không,
Trăm tuổi lẻ, cũng qui hàng phận số
Giữa Xuân xanh, nhắm mắt cũng tương đồng.*

*Đường trần thế, êm đềm chen cuồng nộ
Lăn huy hoàng trong tối ám mênh mông
Phúc họa, buồn vui, thanh cao, hoen ố,
Bủa nhân gian, lưu hợp nước muôn sông.*

* *

*Ai gục ngã, vai u buồn trĩu nặng,
Ai thương đau, tìm nát vết dao băm
Hãy ngược mắt: bướm chim reo vàng nắng
Im tai nghe: êm nhạc khúc thiên thần.*

*Dồn xuống đáy, nổi phũ phàng cay đắng
Quên tình đời bội bạc mỏng phù vân
Hạnh phúc nhỏ, khơi cao bùng cháy sáng
Nửa khung trời tha thiết điệu trầm ngân.*

* *

*Tô thâm sắc, nét đời trong tương đối
Căm thật sâu, mỗi hạnh phúc đơn sơ
Tia sáng nhỏ, giữa trùng trùng bóng tối
Đủ reo vui, con tim nhỏ mong chờ*

*Bên huyết mộ, chóng chầy rồi cũng tới
Sao cho đừng phút cuối mãi ăn năn
Nhắm mắt, xuôi tay, bình yên, thư thối
Cát bụi về, ta trở lại nguồn căn.*

ĐẲNG CẤP CỦA...

(Tiếp theo trang 49)

— “Công tác từ thiện là một việc làm tốt, chẳng cần phải thắc mắc gì cả”. (Cấp 1 (?)) — đặt cái ‘tôi’ của mình làm trọng tâm của vấn đề. Quá lý tưởng việc thiện.)

— “Đành rằng làm việc thiện là tốt, nhưng phải biết gia đình ông X như thế nào đã. Có cần giúp không? Giúp như thế nào? Cần bàn lại. (Cấp 2 (2) - Cái ‘tôi’ vẫn là chính, nhưng ngoại cảnh được cứu xét đến)

— “Mình làm được những gì trong khả năng. Làm thế nào để mang lại sự tốt đẹp cho gia đình ông X. Nếu không thể làm được thì thôi vậy”. (Cấp 3 (?)) - Cái ‘tôi’ và cái ‘không phải tôi’ như nhau trong mọi vấn đề.)

Phải chăng cái ‘tôi’ đã đóng góp không ít trong việc thử nghiệm trình độ hiểu biết của một cá nhân? Phải chăng nói cho dài dòng phức tạp, rốt lại cũng chỉ có bấy nhiêu như là chìa khóa của vấn đề?

Kinh nghiệm thường cho thấy chẳng cần biết ông Y học cao đến đâu? địa vị như thế nào? giàu có bao nhiêu? nhưng hễ làm việc gì là chỉ nghĩ đến quyền lợi của mình hay gia đình trước hết, bất kể những người chung quanh. Ai lại không cho ông trình độ kém (?). Xin đừng nhầm! Ông Y có thể xấu, nhưng chưa hẳn là trình độ hiểu biết thấp. Một cá nhân ở đẳng cấp hiểu biết cao có thể hành động như những người thiếu hiểu biết. Có thể là do đức vọng hay Tham Sân Si quá mạnh lấn át sự suy nghĩ: (còn gọi là nghiệp chướng), hoặc là vì họ muốn ‘Giả đại qua ải’, hay cho rằng ‘Đời đục thì ta đục theo cho vui’, v.v... v.v... (Biến hóa khôn lường là vậy!)

(Xem tiếp trang 66)

ĐỂ XÂY DỰNG...

(Tiếp theo trang 65)

Chúng ta thường nghe người mình nói đến dân tộc Do Thái, có khi để than phiền là mình không bằng người Do Thái. Đây là lúc chúng ta thử sống và suy nghĩ thiết thực như một người Do Thái ở Âu Châu hay Hoa Kỳ, khoảng 40 năm về trước, khi họ nghĩ và phải tranh đấu cho quê hương họ, rồi sẽ góp phần xây dựng lại xứ sở họ trên sa mạc, sau đó lại trở lại với gia đình ở Âu Mỹ, nhưng luôn luôn thấy gắn bó với đất Do Thái của họ. Chúng ta không thể thua kém bất cứ sắc dân nào, chúng ta phải tin tưởng như vậy, và hành động như vậy.

Đôi ba trang giấy không thể trình bày hết ý, nhưng với lòng chí thành, người viết mong là sẽ được các bạn Ái Hữu lưu tâm, góp ý và cùng nhau bắt tay vào việc. Xin thân ái gửi tới các bạn cùng bữa quyền lời chào đoàn kết.

N.X.H./Miền Nam Tiểu Bang California

VIỆC GÌN GIỮ...

(Tiếp theo trang 20)

Cũng nên nói rõ, là ý nghĩ lập “Đền Thờ Quốc Tổ” như đã trình bày cũng chỉ là “chớp” một ý nghĩ đã có từ lâu tại những nơi xa quê hương này (thí dụ tại Houston, Mỹ quốc), có lẽ là với mục đích khác mà đành để nó tiêu tán đi. Vì sự e mất gốc trong giai đoạn vài ba năm sau này nó trở nên quá khẩn trương, đến nỗi cả giới kỹ thuật như chúng ta cũng ào ào bắt đầu nói tới, nay tôi xin có bài góp ý này hầu mong vừa lòng các Ái Hữu, và nhất là AH Khuê Tú mà một số bài đóng góp của tôi trong các Lá Thư từ số 2 cũng đã có may mắn được Ái Hữu đọc qua.

Và cũng cần nhận xét là việc làm này cũng có vẻ khó khăn, cần sự kiên tâm và nhất trí của tất cả đồng bào tại mỗi địa phương. Nhưng đối với giới kỹ thuật như chúng ta, coi sự thực hiện được một công trình khó khăn là “nghề của chàng” rồi, chúng ta có thể an tâm chờ đợi kết quả. Chúng ta sẽ bước vào con đường dài, gai góc, nhưng ta phải bắt đầu bước ra khỏi ngưỡng cửa mới khởi đầu được cuộc hành trình, như Bạn Già Nguyễn Văn Cừ đã nói trong số Xuân LTCC số 45 vừa qua.

ĐAO TRỌNG CƯƠNG

— Ottawa 28-2-1989 —

ĐẲNG CẤP CỦA...

(Tiếp theo trang 50)

— Vấn đề ‘Thiện’ hay ‘Ác’ không là một yếu tố chính trong đẳng cấp của sự hiểu biết. Hiểu biết càng cao thì càng có nhiều cơ hội hơn trong việc sống một cuộc đời thoải mái.

— Người viết đồng ý với câu nói sau của cố nhân “Xin chớ vội phê phán một ai đó”.

— Hiện các nhà sinh vật học đã ghép và thay đổi được các nhiễm sắc thể để sản xuất ra loại bò cho nhiều sữa, ít bệnh, và dễ nuôi. Nếu đà tiến bộ của khoa học vẫn tiếp tục mãi, và nếu không có ngày tận thế, thì chắc vài trăm năm nữa con người có thể trở thành siêu nhân so với bây giờ. Bằng cách tinh lọc, ghép nối các ‘Gene’ để cho ra tế bào có khả năng chống lại tất cả các loại vi trùng, đồng thời cũng sinh sản tế bào mới mãi mãi, con người lúc đó chắc sẽ sống đến hơn trăm tuổi là chuyện thường. Kết quả đưa đến là nếu ai sống bình thường theo đúng quy luật của xã hội, với những tiện nghi của văn minh thế giới, chẳng khác gì sống trong thiên đàng. Còn ngược lại, nếu lương tâm bị cắn rứt, hay ở tù chung thân, thì chẳng khác gì bị đẩy xuống địa ngục, không hơn không kém.

N. CƯƠNG

Sacramento 1988

Đền thờ quốc tổ Hùng Vương tại Bắc Việt,
năm 280 trước Tây Lịch

